

Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development

Winter 2024, Vol.4, No.4, Serial Number 16, pp 90-112

doi 10.22077/vssd.2023.6177.1175

Exploring the Impacts and Outcomes of Creative Settlements on Rural Development: A Case Study of Villages in Rashtkhar County

Ali Izadi¹, Seyed Hadi Tayebnia^{2*}, Hossein Karimzadeh³, Jamshid Ainali⁴

1- PhD student, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

2- Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

3- Assistant Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Planning and Environmental Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran

4- Associate Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran

*Corresponding author, Email: Tayebnia@gep.usb.ac.ir

Keywords:

Creative settlements development, rural areas, Roshtkhar.

Abstract

Rural areas, as the oldest form of human habitation, embody one of the most ancient lifestyles. In the context of contemporary challenges faced by rural regions, planners must seek innovative solutions for sustainable rural development. The establishment of creative settlements emerges as a promising strategy towards achieving rural sustainability. This research aims to investigate the effects and consequences of creative settlements in the development of rural areas, with a focus on the villages of Rashtkhar County. The study follows an applied approach in terms of purpose and employs a descriptive-analytical method for data collection. Data were gathered through both documentary sources and fieldwork, utilizing a questionnaire covering five dimensions of rural development: economic, social-cultural, institutional-management, environmental, and physical, along with six dimensions of creative settlements: flexibility, initiative, education and promotion, risk-taking, leadership, and participation. The statistical population included household heads in Rashtkhar County's villages, with a calculated sample size of 377 households based on the Cochran formula. Additionally, opinions were sought from decision-making groups consisting of 15 experts, including university professors and managers of rural and agricultural development. Multi-criteria and Arc GIS techniques facilitated ranking and spatial analysis, while multi-criteria decision-making techniques, statistical tests, and software tools like Expert choice and SPSS were used for data analysis. The participation index received the highest score (0.30), while the risk index scored the lowest (0.11) using Expert choice software. The research findings reveal a significant correlation (0.627) between the factors influencing the formation of creative settlements and development at the rural level. Hence, it can be concluded that as the effectiveness of factors contributing to the establishment of creative settlements in rural areas increases, the overall development process in villages improves.

Received:

11/Mar/2023

Revised:

20/May/2023

Accepted:

14/Oct/2023

How to cite this article:

Izadi, A., Tayebnia, S.H., Karimzadeh, H., & Ainali, J. (2024) Exploring the Impacts and Outcomes of Creative Settlements on Rural Development: A Case Study of Villages in Rashtkhar County. *Village and Space Sustainable Development*, 4(4), 90-112. [10.22077/vssd.2023.6177.1175](https://doi.org/10.22077/vssd.2023.6177.1175)

Copyright: © 2022 by the authors. Licensee Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا

دوره چهارم، شماره چهارم، پیاپی شانزدهم، زمستان ۱۴۰۲، شماره صفحه ۹۰-۱۱۲

10.22077/vssd.2023.6177.1175

بررسی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در توسعه مناطق روستایی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان رشتخوار)

علی ایزدی^۱، سید هادی طیب‌نیا^{۲*}، حسین کریم‌زاده^۳، جمشید عینالی^۴

۱. دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

۲. دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

۳. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

۴. دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

* نویسنده مسئول، ایمیل: Tayebnia@gep.usb.ac.ir

چکیده:

روستا کهن‌ترین شکل سکونتگاه بشری است و روستانشینی یکی از قدیمی‌ترین شیوه‌های زندگی بشر است. از این رو، برنامه‌ریزان روستایی باید برای توسعه پایدار روستاها به دنبال راه‌حل جدید و نویی باشند. در این راستا، ایجاد سکونتگاه‌های خلاق می‌تواند راه‌حلی مناسب برای پایداری روستاها باشند. هدف پژوهش حاضر بررسی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در توسعه مناطق روستایی می‌باشد. پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی است و به لحاظ ماهیت و نوع گردآوری اطلاعات از نوع توصیفی - تحلیلی است. جمع‌آوری داده‌ها به دو صورت اسنادی و میدانی (پرسشنامه) در ۵ بعد توسعه روستایی اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، نهادی - مدیریتی، زیست محیطی، کالبدی و ۶ بعد سکونتگاه‌های خلاق (انعطاف‌پذیری، ابتکار، آموزش و ترویج، خطرپذیری، رهبری، مشارکت) انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل سرپرستان خانوار در روستاهای شهرستان رشتخوار بوده که براساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۷۷ خانوار محاسبه و همچنین برای تکمیل پرسشنامه‌ها در این مطالعه، از گروه‌های تصمیم‌ساز شامل ۱۵ نفر از نخبگان (اساتید دانشگاه، کارشناسان و مدیران توسعه روستایی و کشاورزی) نظر خواهی شد. برای رتبه بندی و تحلیل فضایی روستا از تکنیک مولتی مورا و Arc GIS و برای تحلیل‌های آماری از تکنیک AHP و نرم افزارهای Expert choice، SPSS استفاده شد. در این پژوهش، شاخص مشارکت با استفاده از تکنیک AHP، بیشترین امتیاز (۰/۳۰) و شاخص خطرپذیری کمترین امتیاز (۰/۱۱) را به خود اختصاص داده‌اند. یافته‌های تحقیق نشان دهنده آن است که، رابطه معناداری بین آثار و پیامدهای روستاهای خلاق و توسعه مناطق روستایی وجود دارد به گونه‌ای که ضریب همبستگی بین آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق و توسعه در سطح مناطق روستایی ۰/۷۱۰ به دست آمد. براین اساس، می‌توان اظهار کرد که آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق ارتباط مستقیمی با یکدیگر دارند.

واژگان کلیدی:

روستاهای خلاق، توسعه روستایی، شهرستان رشتخوار.

تاریخ ارسال:

۱۴۰۱/۱۲/۲۰

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۲/۳۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۷/۲۲

۱- مقدمه

براین اساس، با توجه به نقش‌های متعددی که روستا در فرآیند توسعه ملی به ویژه در زمینه تولید، بهره‌وری، اشتغال پایدار و مواردی از این دست، رشد و توسعه این نواحی اهمیت و ضرورت چشم‌گیری پیدا می‌کند (رضوانی، ۱۳۹۴: ۱۲). در این راستا، با توجه به دوران گذار روستاها از شکل سنتی به مدرنیته، بی‌میلی نسل کنونی به اشتغال در بخش کشاورزی، تغییر تفکرات نسل آتی روستایی در مورد اشتغال‌های سنتی روستا و چشم‌انداز روستایی را دستخوش تغییرات جدیدی کرده است. که با توجه به این تغییرات باید راهکارهایی جدید و متناسب با افکار نسل جدید روستایی ارائه گردد. یکی از این راهکارهای ارائه شده توجه به بخش خلاقیت در زمینه سکونتگاه‌های روستایی است (Wahana, et, al.2022:3127). در نظریه روستاهای خلاق، اعتقاد براین است که مناطق روستایی می‌توانند با جذب افراد در حرفه‌هایی خلاق، رشد اقتصادی را به ارمغان بیاورند؛ بنابراین، جست و جوی عوامل ارتباط دهنده با خلاقیت روستایی می‌تواند حلال مشکلات در مناطق روستایی بخصوص در مناطق توسعه‌نیافته و درحال توسعه باشد و زمینه را برای توسعه روستایی پایدار در سبکی مدرن ایجاد کند (Ari,et,al.2022: 40). به عبارتی دیگر، راهکار و مفهوم جدید سکونتگاه‌های خلاق، می‌تواند در فضایی پسانوین در برابر برآورده کردن نیازهای روستایی و ایستادگی در برابر انزوای روستایی به چشم متولیان امر توسعه روستایی بیاید (راست قلم و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۱۹).

در این راستا، مسئله اساسی در این پژوهش، یافتن راهی برای رهایی از مهاجرت‌های روستا به شهر، معیشت پایدار خانوارهای روستایی، پاسخ دادن به تفکرات نسل جدید جوانان روستایی و در نهایت خلاصی از این انزوای روستایی در سطح محدوده مورد مطالعه از طریق رهیافت سکونتگاه‌های خلاق است.

روستاهای شهرستان رشتخوار به عنوان یک منطقه در زمینه کشاورزی نقشی بسیار پررنگ و چشم‌گیر در ماندگاری جمعیت روستایی دارد و بیش از ۸۰ درصد جمعیت آن در سکونتگاه‌های روستایی به زندگی خود ادامه می‌دهند، اما در سال‌های کنونی، با توجه به خشکسالی‌های پی‌درپی در سطح منطقه از یک سو، و سهل‌انگاری در توجه به پتانسیل‌های منطقه از سوی دیگر، زندگی خانوارهای روستایی دستخوش تغییراتی قرار گرفته است. در راستای این عوامل بخشی از خانوارهای روستایی در سطح شهرستان به دلیل عدم توانایی در تأمین هزینه‌های زندگی، تصمیم به مهاجرت از روستا و سکونتگاه خود گرفته‌اند و راهی کلان‌شهرهایی نزدیک به منطقه از جمله مشهد شده‌اند. پیامد این امر، کاهش جمعیت روستایی و در نهایت در برخی از روستاها، به تخلیه سکونتگاه‌های روستایی منجر شده است.

به طوری که از مجموع ۸۲ روستا در سال ۱۳۵۵، تعداد ۵۷ روستا در سال ۱۴۰۰ باقی‌مانده است و تعداد ۲۵ روستا در طی این سال‌ها خالی از سکنه شده است. با توجه به سرشماری سال ۱۳۹۵ شرایط روستاهای باقی‌مانده در سطح شهرستان چندان مطلوب به نظر نمی‌رسد و اگر با همین شیب به سمت جلو پیش رویم، طولی نخواهد کشید که روستاهای خالی از سکنه در سطح این شهرستان به بیش از ۲۵ مورد برسد. براین اساس، با توجه به اهمیت این موضوع، در نظر گرفتن راهکارهای جدید (سکونتگاه‌های خلاق)، به منظور بهبود شرایط منطقه به ویژه سکونتگاه‌های روستایی شهرستان رشتخوار امری لازم و حیاتی به حساب می‌آید. هدف اساسی این پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر فرآیند شکل‌گیری

سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی است. در واقع پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال اساسی است که بررسی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در توسعه مناطق روستایی در روستاهای شهرستان رشتخوار چگونه است؟

۲- بنیان نظریه‌ای

سکونتگاه خلاق راه‌حلی است که به دنبال ایجاد شرایطی که در آن مردم با نگرش جدید و خلاقانه، به ایده پردازی به منظور تولید ارزش اقتصادی از زیر ساخت‌ها و ظرفیت‌هایی موجود و تجاری‌سازی آن بپردازند مطرح شده است (کلامی و حسینی، ۱۳۹۶: ۹-۸). خلاقیت در لغت نامه دهخدا به معنای خلق کردن، آفریدن و به وجود آوردن معنا شده است (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵: ۴).

صاحب‌نظران تعاریف متعددی از خلاقیت ارائه دادند. استیفن رابینز، خلاقیت را به معنای توانایی ترکیب اندیشه‌ها و نظرات در یک روش منحصر به فرد با ایجاد پیوستگی بین آنان بیان می‌کند. گیلفورد دانشمند امریکایی خلاقیت را با تفکر واگرا (دست یافتن به رهیافت‌های جدید برای مسائل) در مقابل تفکر همگرا (دست یافتن به پاسخ) مترادف دانسته است (کلاته، ۱۳۸۸: ۴۱).

در این راستا، خلاقیت در روستاها، امری است که کمتر بدان توجه شده است و از دیدگاه متولیان امر برنامه ریزی توسعه روستایی دور مانده است. خلاقیت در روستا، نیازمند ایجاد زیرساخت‌های نرم و سخت، شامل زیرساخت‌های ذهنی، شیوه نکرش در سطح روستا به فرصت‌ها و مشکلات و فراهم نمودن شرایط مکانی - فضایی پرورش خلاقیت از طریق ساختارهای قانونی و بسته‌های تشویقی است (مختارملک ابادی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۶۲). امروزه استعدادها، انگیزه‌ها، تمایلات، رویاها و خلاقیت روستاییان به تدریج جای مزیت‌های سنتی روستاها مانند موقعیت مکانی، منابع طبیعی و نزدیکی به بازارها را می‌گیرد. خلاقیت افرادی که در روستا زندگی می‌کنند یا مدیریت روستایی را برعهده دارند، متضمن موفقیت آن روستا در دنیای آینده است (موسوی، ۱۳۹۳: ۲۰).

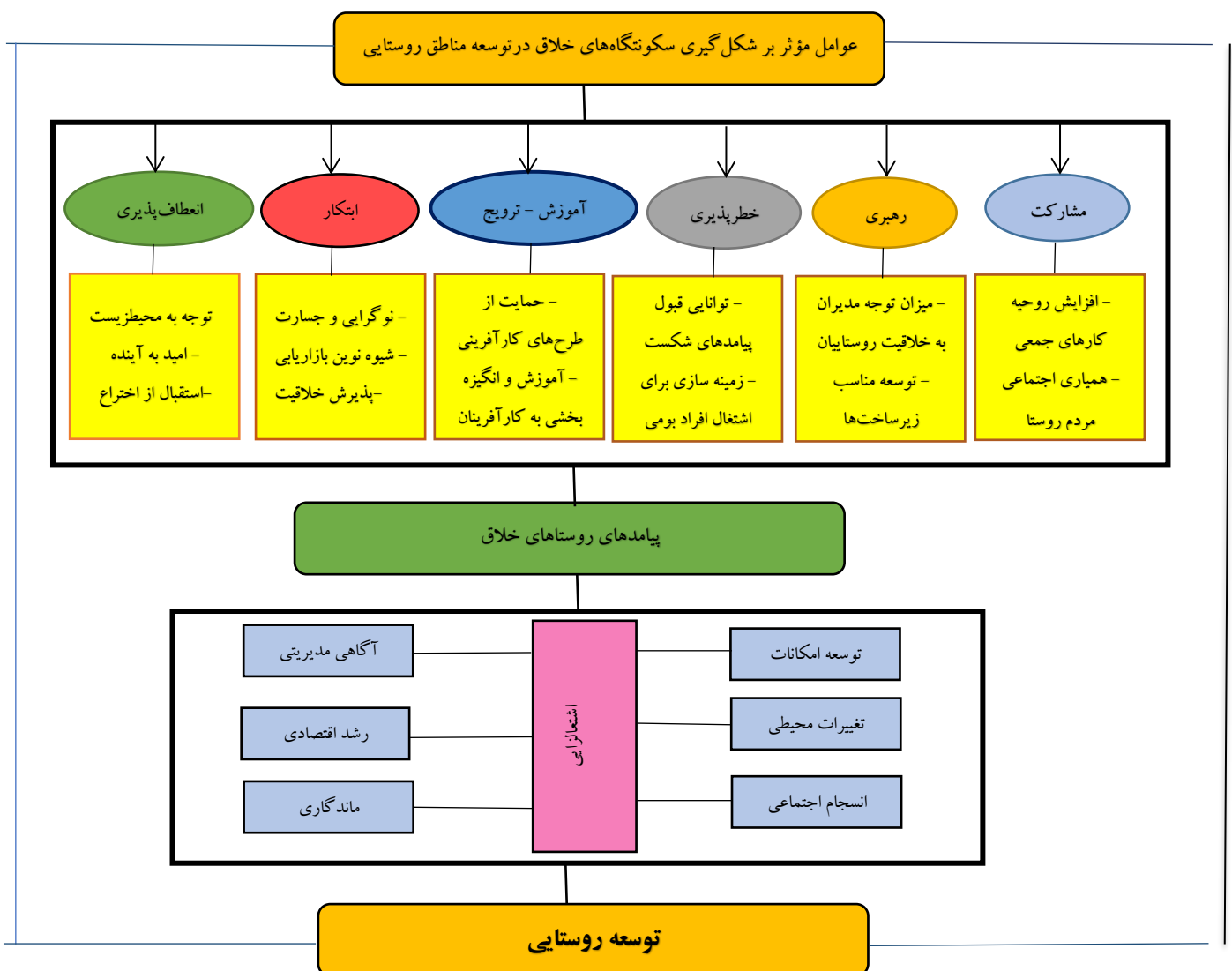
در واقع مفهوم روستای خلاق را می‌توان به رویکردی جایگزین برای احیای روستایی و تفکری جایگزین برای نگاه به روستا دانست. به عقیده برخی دیگر که رفاه اجتماعی در روستا مهم باشد؛ اما باید دانست که نقطه کانونی روستا خلاق، فرهنگ، آموزش، جو یا فضای خلاقیت است. خلاقیت در احیا و توسعه مجدد روستاها امری بسیار مهم است. به عبارتی، روستای خلاق تغییر از تولید کشاورزی به تولید فکری یا خلاق و دوری از رویکرد دولت محوری به حکمروایی یا همکاری مابین دولت است (قربانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۸).

افرادی زیاد درباره خلاقیت و مشخص‌های آن به پژوهش و نظریه‌پردازی پرداخته‌اند. با وجود این، صاحب‌نظران اصلی در مورد خلاقیت فلوریدا و لاندردی هستند. با وجود این فلوریدا شالوده اصلی نظریه خلاقیت را مطرح کرده است و مولفه‌ها و شاخص‌های قابل اندازه‌گیری برای آن بیان کرده است.

شاخص روستای خلاق از نظر لاندردی چهار بعد اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و فرهنگی دارد. لاندردی ۹ شاخص برای ارزیابی سرزندگی و پویایی روستای خلاق پیشنهاد کرده است که عبارتند از: توده، تنوع، دسترسی پذیری،

امنیت و ایمنی، منحصر به فرد بودن، نوآوری، ارتباط و هم‌افزایی، رقابت‌پذیری و ظرفیت‌سازی و در مجموع مبانی نظری ارزشمندی در خصوص خلاقیت بنا نهاده است (peng & yang,2013: 35).

از نظر فلوریدا (۲۰۰۲)، عامل کلیدی در این نظریه ۱۰ مورد را می‌توان نام برد که عبارت است از: تنوع امکانات رفاهی خاص، سرزندگی، فرهنگ، فناوری و نوآوری، استعداد، خلاقیت، مدارا و بازبودن، زیباشناسی، محیط و پایداری و امنیت (Romein & Trip,2007:31). بر این اساس، ایجاد سکونتگاه‌های خلاق در توسعه مناطق روستایی به پیامدهای متنوعی در سطح روستا منجر می‌شود که در این راستا، توسعه روستایی قابل توجه است.

شکل ۱ - آثار و پیامدهای روستاهای خلاق در مناطق روستایی
(ماخذ: تحلیل نگارندگان، ۱۴۰۱)

با مروری بر پیشینه تحقیق مشخص می‌گردد که تاکنون تحقیقات مختلفی پیرامون عنوان پژوهش در کشورمان و کشورهای خارجی انجام شده است که در ادامه به برخی از موارد مرتبط با این تحقیق اشاره می‌گردد:

کلامی و حسینی در پژوهشی به «روستای خلاق، رویکردی نو در استفاده از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود روستا در جهت احیای آن (نمونه موردی: روستای خوبین» پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که روستای خوبین زیرساخت‌های روستاهای خلاق را دارد. براین اساس، نخستین قدم جذب و آماده‌سازی نیروی انسانی در جهت پذیرش نقش‌های نوین و ایجاد بستری مناسب برای ارائه ایده خلاق را دارد. براین اساس نخستین قدم جذب و آماده‌سازی نیروی انسانی در جهت پذیرش نقش‌های نوین و ایجاد بستری مناسب برای ایده‌های خلاق است.

قاسملو و همکاران نیز در پژوهشی به «نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی با رویکرد گردشگری خلاق (مطالعه موردی: روستاهای تاریخی - فرهنگی شمال غرب کشور)» پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که مقادیر میانگین تمامی مولفه‌های گردشگری خلاق به استثنای ریسک‌پذیری (۲/۹۹) بالاتر از ۳ بوده است که نشانگر وضعیت مطلوب روستاهای هدف از نظر گردشگری خلاق است

ابریشمی و همکاران، طی پژوهشی به «امکان سنجی توسعه پایدار روستایی از طریق توسعه صنایع خلاق (نمونه موردی: صنایع دستی روستاهای منتخب استان اصفهان» پرداختند. بر اساس نتایج پژوهش، صنایع خلاق بر توسعه پایدار اقتصادی روستاهای مورد مطالعه اثرگذار است.

عینالی و همکاران در پژوهشی به بررسی «نقش گردشگری خلاق در توسعه پایدار مناطق روستایی» به این نتیجه رسیدند که روستاها به علت توسعه مناسب زیرساخت‌های گردشگری و مطرح شدن روستاها به عنوان یک برند و مقصد گردشگری و همچنین برخورداری از منابع خلاق، وضعیت مطلوبی از نظر گردشگری خلاق روستایی دارند.

حجاریان، (۱۴۰۰)، در پژوهشی به «ارزیابی الگوی علی مولفه‌های مؤثر بر روستاهای خلاق با استفاده از تکنیک دیمتل فازی» پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که بین مولفه‌های چهارگانه (مشارکت، ابتکار، رهبری، ترویج و آموزش) روستای خلاق، معیار مشارکت، تاثیرگذارترین و معیار ابتکار، تاثیرپذیرترین معیار روستای خلاق بودند.

آردحالا^۱ (۲۰۱۶)، در تحقیقی با عنوان «عوامل مؤثر بر توسعه صنعت خلاق به عنوان مقصد گردشگری (مطالعه موردی: روستاهای کفش در شهر موجورتو» پرداختند. نتایج نشان دهنده آن است که توسعه صنعت خلاق در روستاهای مورد مطالعه نیاز به توجه چهار عامل دارد که عبارتند از: نیازمند انرژی‌های اساسی، جاذبه‌های گردشگری، قابلیت دسترسی و تحرک، توسعه محصول

کن وان جو^۲ (۲۰۱۷)، در مقاله‌ای با عنوان «ساخت گردشگری خلاق در روستای باستانی دونگ لم»، نتایج نشان داده است که روستای دونگ لم دارای پتانسیل‌های لازم برای گردشگری خلاق است. براین اساس لازم است تا بسته‌های گردشگری متنوع از جمله اکوتوریسم، گردشگری و گردشگری روستایی در این منطقه وجود داشته باشد.

کمارودین و همکاران^۳ (۲۰۱۸)، در مقاله‌ای با عنوان «توسعه روستای خلاق و کارآفرینی روستایی در مالزی و اندونزی: مطالعه اکتشافی» پرداختند، نتایج نشان داده است که روستاهای خلاق مورد مطالعه با استفاده از روش‌های جدید تبلیغاتی مانند فیس بوک، یوتیوب و بازار توانسته‌اند در زمینه توسعه کار آفرینی نقش موثری داشته باشد.

1. Ardhal, et al

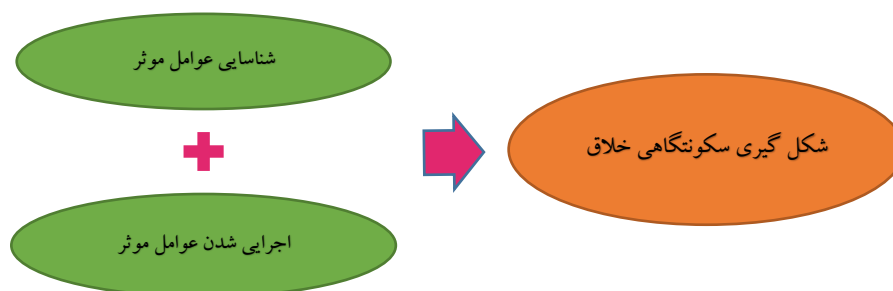
2. Can, and Ngo

3. Kamarudin, et, al

جولیو وردینی^۱ (۲۰۲۰)، در مقاله‌ای با عنوان «استراتژی‌های مبتنی بر خلاقیت برای سکونتگاه‌های پیرامونی و انتقال ناآرام به سمت پایداری» پرداختند، نتایج نشان داده است که به کارگیری استراتژی‌های مؤثر مبتنی بر خلاقیت برای غلبه بر "کوچک بودن" و "حاشیه" به روشی پایدار، باید مبتنی بر تقویت ظرفیت‌های برنامه ریزی محلی، و توسعه ترتیبات حاکمیت شبکه مؤثر باشد.

هرلینا، بودی تگه حرینتو^۲ (۲۰۲۱)، در مقاله‌ای با عنوان «یافتن ویژگی‌های افراد خلاق در روستاهای در حال توسعه برای پایه گذاری صنعت خلاق» پرداختند، نتایج نشان داده است که با این حال، مشخص شد که سه کارآفرین در صنایع کوچک و متوسط و ۴۲ نفر از جوانان در سطح بالایی از افراد خلاق هستند. این گونه افراد سرمایه‌های اصلی و ارزشمند برای همکاری و تبدیل شدن به زیربنای صنعت خلاق در روستا هستند.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، پژوهش حاضر از این نظر اهمیت دارد که با شناخت آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق می‌توان قدمی مهمی در راستای شکل‌گیری این نوع از سکونتگاه‌ها برداشت. در نهایت مدل نهایی برای تبیین و تحلیل به صورت زیر بدست آمد:

شکل ۲ - مدل نهایی مفهومی پژوهش

(ماخذ: تحلیل نگارندگان، ۱۴۰۱)

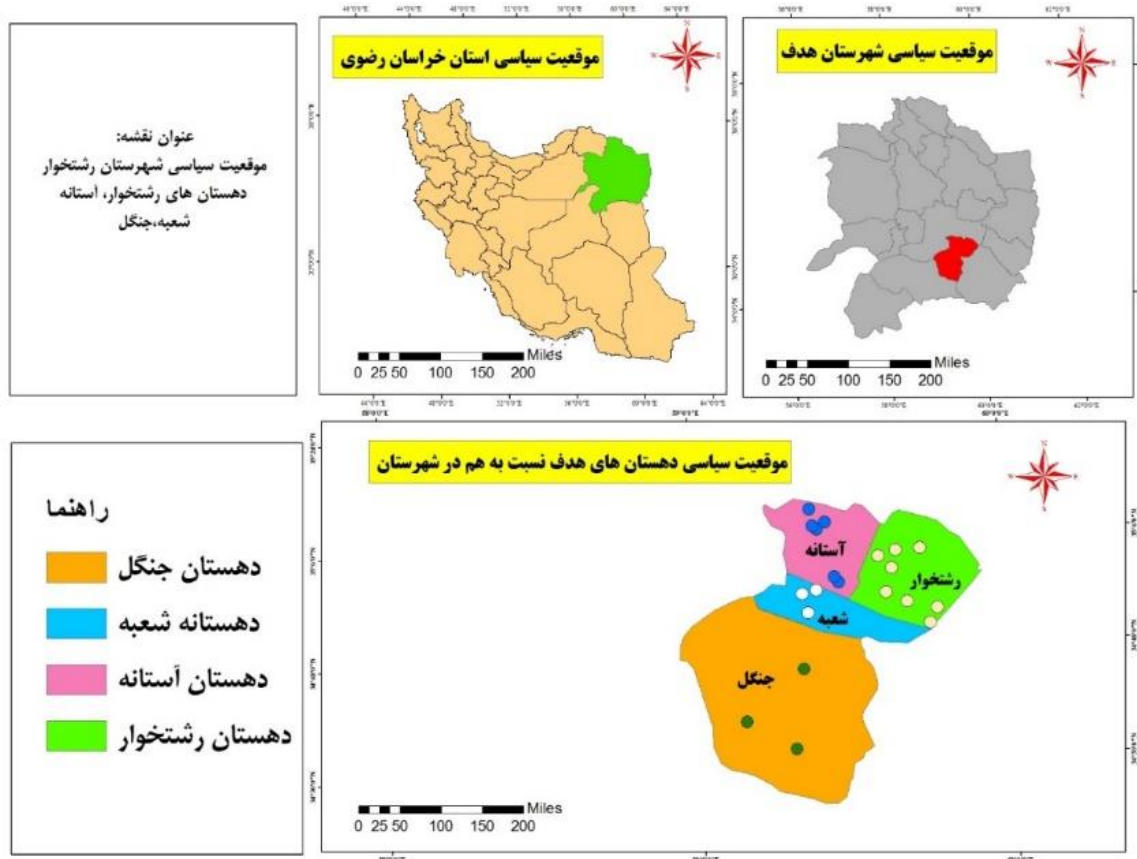
۳- روش، تکنیک‌ها و قلمرو

شهرستان رشتخوار با مساحتی بالغ بر ۴۳۶۰ کیلومتر مربع از شهرستان‌های استان خراسان رضوی می‌باشد. این شهرستان از شمال و غرب به تربت حیدریه، از شرق و جنوب شرقی به شهرستان خواف و از جنوب به شهرستان گناباد مشرف است (شکل ۲). این شهرستان دارای دو بخش مرکزی و جنگل و چهار دهستان با نام‌های رشتخوار و آستانه در بخش مرکزی و جنگل و شعبه در بخش جنگل می‌باشد. محدوده مورد مطالعه (شهرستان رشتخوار) دارای ۲ شهر و ۵۷ روستای دارای سکنه و با توجه به سرشماری عمومی نفوس مسکن ۱۳۹۵ این شهرستان دارای ۴۶۵۲۲ نفر جمعیت و

1. Julio Verdini

2. Herlina, you were a bitch

۱۳۴۱۵ خانوار است می‌باشد که ۲۰ درصد از جمعیت آن در شهر و ۸۰ درصد آن در نقاط روستایی ساکن می‌باشند (سرشماری نفوس مسکن ۱۳۹۵).

شکل ۳ - نقشه موقعیت شهرستان رشتخوار در کشور و استان خراسان رضوی
(ماخذ: ترسیم نگارندگان، ۱۴۰۱)

پژوهش پیش رو از نظر هدف و روش توصیفی - تحلیلی جهت بررسی پارامترهای مورد بررسی سود جسته و دارای دو بخش عمده جهت گردآوری اطلاعات بوده است. بخش اول را مطالعات اسنادی، کتابخانه‌ای و استفاده از امکانات اینترنتی جهت بررسی مواردی چون ادبیات موضوع، پیشینه تحقیق، مفاهیم و غیره به خود اختصاص داده و بخش دوم در قالب پژوهش‌های میدانی جهت جمع آوری اطلاعات و تدوین و تکمیل پرسشنامه انجام پذیرفته است. بدین منظور با توجه به سؤالات اساسی و کلیدی تحقیق، اقدام به شاخص‌سازی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق (جدول ۴) و توسعه روستایی در محدوده مورد مطالعه (جدول ۵) و نهایتاً تهیه پرسشنامه شد. لازم به ذکر است که شاخص‌های مورد مطالعه، متناسب با شرایط منطقه و از بین طیف گسترده‌ای از شاخص‌های مرتبط با هر بخش گزینش شده‌اند و وضعیت آنها نیز به دو صورت کمی یا کیفی مورد سنجش قرار گرفته‌اند. جامعه آماری شامل تمام خانوارهای

روستایی در محدوده مورد مطالعه است. شهرستان رشتخوار دارای ۸۲ روستا می‌باشد که طبق سرشماری عمومی و نفوس مسکن سال ۱۳۹۵ تعداد ۲۵ روستا در این شهرستان خالی از سکنه می‌باشد و جمعاً ۵۷ روستا دارای سکنه است. با توجه به سرشماری عمومی نفوس مسکن این شهرستان دارای ۴۶۵۲۲ نفر جمعیت و ۱۳۴۱۵ خانوار است. از این ۵۷ روستا براساس برآورد حجم نمونه تعداد (no) ۲۰ روستا در این منطقه برای نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش از نمونه گیری تصادفی استفاده شده است و با فرمول کوکران حجم نمونه تعیین گردید است. حجم آماری $N=6447$ تعداد حجم نمونه $n=377$ برآورد شده است. براساس فرمول تخصیص متناسب تعداد حجم نمونه در هر روستا مشخص شد (جدول ۱).

جدول ۱ - وضعیت روستاهای مورد مطالعه در شهرستان رشتخوار

نام دهستان (جنگل)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	جنت آباد	۷۱۲	۲۶۵۹	۳۵
۲	چاه شور	۱۳۱	۴۹۳	۱۵
۳	علی نقی سفلی	۴۰	۱۲۳	۱۰
نام دهستان (شعبه)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	حقن آباد	۱۵۲	۵۶۲	۱۵
۲	محرم آباد	۲۲	۶۲	۵
۳	فیض آباد	۵۳	۱۵۰	۱۰
نام دهستان (آستانه)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	علی آباد دامن	۳۱۳	۱۰۷۹	۲۵
۲	ملک آباد	۴۵۸	۱۵۶۹	۲۵
۳	عباس عباد فرامیشان	۹۰۲	۲۹۶۵	۳۵
۴	باسفر	۱۱۳۱	۳۹۱۷	۴۲
۵	ریوند	۴۲	۱۴۶	۱۰
۶	کاظم آباد	۴۷	۱۵۶	۱۰
نام دهستان (رشتخوار)				
ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	تعداد نمونه
۱	عبس آباد	۲۱۰	۶۳۴	۱۵
۲	سعادت آباد	۶۷۲	۲۳۰۸	۳۵
۳	قادر آباد	۴۴	۱۶۷	۱۰
۴	صادق آباد	۲۲	۶۷	۵
۵	مهدی آباد	۴۸۵	۱۶۱۵	۲۵
۶	دستجرد	۹	۲۴	۵
۷	فتح آباد	۸۹۳	۲۸۳۲	۳۵
۸	روح آباد	۱۰۹	۳۲۴	۱۰

ماخذ: سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵

اطلاعات لازم براساس پرسش‌نامه ایی که پژوهشگر تهیه کرده، گردآوری شده است و تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده از سوی خانوارهای روستایی مورد مطالعه ۳۷۷ مورد بوده است. در پرسشنامه از طیف لیکرت برای سنجش شاخص‌های پژوهش استفاده شده است. برای رتبه بندی و تحلیل فضایی روستا از تکنیک مولتی مورا و Arc GIS و برای تحلیل داده‌ها از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره AHP و آنتروپی شانون و آزمون‌های اماری و با استفاده از نرم افزارهای SPSS، Expert choice استفاده شد. برای روایی پرسشنامه‌ها در این مطالعه، از گروه‌های تصمیم‌ساز شامل ۱۵ نفر از نخبگان (اساتید دانشگاه)، کارشناسان یا مدیران توسعه روستایی و کشاورزی نظر خواهی شد (جدول ۲).

جدول ۲ - مشخصات جامعه آماری نخبگان و کارشناسان توسعه روستایی

مشخصات	سن	مدرک تحصیلی	حوزه فعالیت	تخصص
	۳۳	کارشناسی		توسعه روستایی
	۳۶	دانشجوی دکتری		جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
کارشناس توسعه روستایی	۲۷	کارشناسی	فرمانداری	توسعه روستایی
	۴۵	ارشد		جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
	۵۱	فوق دیپلم		عمران و سازه
	۲۹	دکتری		اقتصاد کشاورزی
کارشناس توسعه روستایی	۳۵	ارشد	جهاد کشاورزی	طیور و دام
	۵۵	فوق دیپلم		امور زراعی و باغی
	۴۲	ارشد		شیلات
	۳۸	کارشناسی		زهکشی و بهسازی خاک
	۳۹			
	۴۴			
نخبگان	۴۸	دکتری	استاددانشگاه	جغرافیا و برنامه ریزی روستایی
	۵۶			
	۴۶			

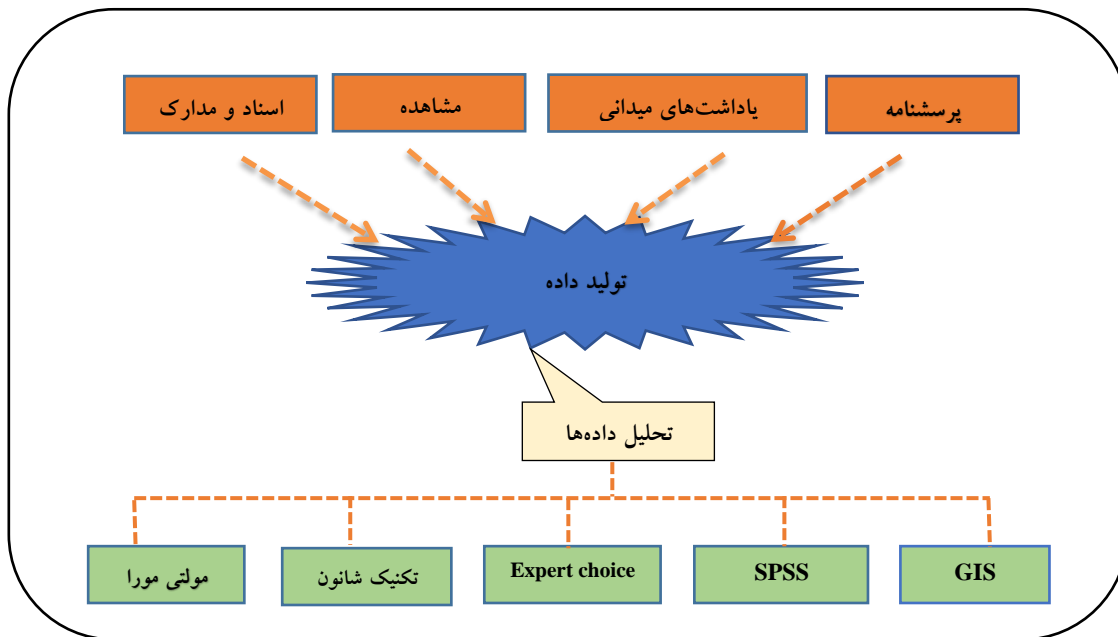
ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

و سپس برای پایایی پرسشنامه‌ها (سکونتگاه‌های خلاق و توسعه روستایی) از آلفای کرونباخ استفاده شد که، نتایج آن به شرح ذیل است (جدول ۳). در ادامه روند پژوهش، مدل عملیاتی تحقیق در شکل (۴) نشان داده شده است.

جدول ۳ - آلفای کرونباخ مباحث بررسی شده پژوهش

ردیف	مبحث	تعداد سؤال	آلفای کرونباخ
۱	سکونتگاه‌های خلاق	۳۰	۰/۹۱
۲	توسعه روستایی	۳۰	۰/۸۵

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

شکل ۴ - مدل عملیاتی تحقیق

(ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

جدول ۴ - شاخص‌های مورد توجه در سکونتگاه‌های خلاق

ردیف	ابعاد	شاخص‌ها
۱	ایجاد	برگزاری فستیوال و جشن‌ها برای جذب گردشگر، توانایی به کارگیری راه‌حل‌های ابتکاری و جدید برای حل مشکلات روستا (نوگرایی و جسارت)، برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری در جهت تقویت ایده‌های خلاق، زیباسازی منظر و چشم‌انداز کالبدی روستا، وجود مکان و فضای عمومی برای استراحت روستاییان، وجود رستوران و قهوه‌خانه در روستا برای خدمات دهی به گردشگران در روستا، استفاده از اماکن و فضاهای زیبای روستایی درآمدزا و اثرگذار در رشد اقتصادی، توانایی رونمایی مکان‌ها و فضاهای روستایی مؤثر در زنده نگه‌داشتن فرهنگ بومی، استفاده از شیوه‌های نوین بازاریابی در جهت فروش محصولات روستایی، استفاده از شیوه‌های نوین کشت و کار (کشاورزی ارگانیک و مکانیزه)، میزان تمایل مردم روستا به ایده‌های جدید در راستای گسترش روستاهای خلاق، استقبال و پذیرش خلاقیت توسط ساکنان محلی روستا.
۲	تغیلات پذیری	میزان توجه به محیط زیست، امید به آینده مطلوب توسط مردم روستا، میزان پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا، میزان تمایل به حفظ و پایبند بودن به ارزش‌های فرهنگی گذشته، سازگاری بافت تاریخی و بافت جدید در روستا، استقبال از اختراع و نوآوری توسط ساکنان روستا، اعتقاد به تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌های نخبگان و تحصیل‌کردگان محلی در شکل‌گیری روستای خلاق، اعتماد به افراد تحصیل کرده در تصمیم‌گیری‌ها و مدیریت امور روستا، وجود زمینه‌های مناسب برای ماندگاری تحصیل‌کردگان دانشگاهی در روستا، توانایی سازگاری با محیط و مردم
۳	رواج و آموزش	تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاق مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی و رسانه‌ها، استفاده از روش‌های جدید در ارائه توانمندی‌های روستاییان، توجه به تبلیغات جاذبه‌های خلاقیت روستایی از طریق تولید فیلم و سریال، حمایت مردم روستا و مسئولین محلی از طرح‌های کارآفرینی، میزان جسارت و نوآوری مردم روستا در خدمات دهی خلاقانه به گردشگران، محور قراردادن برنامه‌های مبتنی بر دانش و فناوری نوین خلاقانه، توجه به کتابخانه‌های عمومی برای پشتوانه‌سازی فرهنگی برمبنای شکل‌گیری روستاهای خلاق، آموزش و انگیزه بخشی به کارآفرینان، وجود نشریات مشخص در زمینه خلاقیت روستایی، تشکیل کارگاه‌های آموزشی در روستا

ردیف	ابعاد	شاخص‌ها
۴	توانایی	توانایی قبول پیامدهای شکست فعالیت‌های فردی، میزان ترس از خطر عدم موفقیت به دلیل کمبود سرمایه، خطر پذیری به منظور تأمین نیازهای اساسی، استقبال از راه‌اندازی فعالیت‌های مرتبط با گردشگری، زمینه‌سازی برای اشتغال افراد غیر بومی در روستا، زمینه‌سازی برای آموزش افراد در فعالیت‌های خود اشتغالی، جذب سرمایه از منابع شهری، مهاجرت از شهر به روستا، افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا، مهیا بودن زمینه برای فعالیت هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی، امکان عرضه و فروش محصولات، میزان ورود اهالی روستا به فعالیت‌های جدید، میزان روحیه بلند پروازی و پشتکار افراد در راه‌اندازی فعالیت‌های جدید در روستا، حمایت مالی از طریق ارائه وام برای توسعه فعالیت‌های خلاقانه

۵	رهبری	میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستاهای خلاق، میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا، میزان توجه و حمایت مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا، استفاده از افراد متخصص و دارای مهارت در زمینه‌های مدیریتی، تسهیل موانع قانونی و نهادی برای فعالیت‌های هنری و تولیدات آنان توسط مدیران روستا، مناسب بودن عملکرد مدیران روستا در جذب خدمات، توسعه مناسب زیرساخت‌های ارتباطی و حمل و نقل، توانایی مدیران روستا در ایجاد ارتباط با سایر روستاها و شهرها، علاقه‌مندی مدیران در انتقال دانش و تجارت در زمینه صنایع دستی، میزان همکاری دولت و مدیران محلی در بازاریابی محصولات، علاقه‌مندی مدیران به حمایت از شکل‌گیری روستای خلاق، آموزش افزایش آگاهی مردم محلی نسبت به فعالیت‌های خلاق توسط مدیران محلی، استفاده از فرآیند مذاکره در موقعیتی خاص برای اعمال نفوذ در میان افراد و جهت دادن آن‌ها به سوی مقاصد مشخص
---	-------	--

۶	مشاوره	میزان سهیم بودن مردم روستا در امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف (بروز مشکل یا حادثه‌ای برای سایرین)، توسعه ایده‌های خلاقانه در جهت بهبود مشارکتی مردم، افزایش روحیه کار جمعی در میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق، مشارکت ساکنان روستا در هنر و فعالیت‌های فرهنگی، مهیا بودن شرایط برای مشارکت افراد در زمینه‌های خود اشتغالی و تولید، میزان مشارکت مردم محلی در حفاظت از میراث فرهنگی روستا، میزان اعتماد اجتماعی، تعاون، همیاری اجتماعی مردم روستا، میزان مشارکت مردم در فعالیت‌های جاذب گردشگران، میزان همکاری و مشارکت مردم روستا در مسائل محیط زیست
---	--------	--

ماخذ: راست‌قلم و همکاران (۱۳۹۵)، قاسملو و همکاران (۱۳۹۶)، موسوی و همکاران (۱۳۹۳)، مختاری ملک آبادی و همکاران (۱۳۹۴).

Bosworth, (2008), Cooke And Lazzaretto, (2008), Anwar mchenry, (2011), Dcms Creative Industries Task Force (1998), Thomas, et.al (2013), Townsend, et al. (2017). Mcgranahan, et al (2011). Kazana, and Kazaklis (2009). Anderson (2010). Mcgranahan, and Wojan, (2007), Can. and Ngo (2017)

جدول ۵ - وضعیت شاخص‌های توسعه در مناطق روستایی شهرستان رشتخوار

ردیف	ابعاد	مؤلفه‌ها	گویه‌ها
۱	اقتصادی	اشتغال و درآمد	رضایت شغلی، رضایت از وضعیت درآمدی، اشتغال در مشاغل غیررسمی، وضعیت اشتغال زنان و جوانان، رضایت از تنوع شغلی، توزیع برابر فرصت‌های شغلی، کاهش فقر و فقردایی، امید به آینده شغلی
		سرمایه‌گذاری	امکان پس‌انداز بخشی از درآمد، ایجاد و تقویت مؤسسات مالی و اعتباری خرد، افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه خدمات زیربنایی، افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه خدمات آموزشی درمانی، سرمایه‌گذاری در ایجاد واحدهای تولیدی و بنگاه‌های کوچک و متوسط
۲	فرهنگی- اجتماعی	رشد اقتصادی	افزایش قیمت زمین و مسکن در روستا، استفاده از وسایل مکانیزه و جدید کشاورزی، ساخت و سازهای جدید در روستا، تمایل به سرمایه‌گذاری در روستا، قدرت خرید نیازهای روزمره، پیشرفت وضعیت اقتصادی روستا، میزان بازدهی محصولات کشاورزی، میزان سپرده بانکی، درآمدهای حاصل از محصولات کشاورزی و دامی، برخورداری از وسایل لوکس منزل، دسترسی به کالاهای مصرفی بادوام و کم دوام، دسترسی آسان به بازار فروش محصولات کشاورزی، دسترسی به حمل و نقل، دسترسی به اطلاعات سودمند در ارتباط با با کیفیت کردن اقتصاد پایدار، دسترسی به خدمات اعتباری و مالی
		امنیت اجتماعی و روانی	تمایل به ادامه زندگی در روستا، کاهش مهاجرت‌های روستایی، روابط بیرونی روستا با نواحی همجوار، گسترش فرهنگ - بومی - محلی، تمایل برای بهبود روابط خانوادگی در روستا، کاهش ناهنجاری بین جوانان روستا، امنیت روستا، امنیت منطقه، احساس عدالت اجتماعی، کاهش احساس فقر
۳	فرهنگی- اجتماعی	میزان آگاهی و احساس تعلق به جامعه	افزایش سطح آگاهی و دانش جامعه محلی نسبت به حقوق اجتماعی افراد، احساس تعلق مکانی به محیط زندگی و اجتماع مادری، افزایش سطح سواد و تحصیلات، میزان آگاهی و دانش مردم نسبت به شناخت محیط زندگی، میزان آگاهی مدیران محلی نسبت به خواسته‌ها و نیازهای عرفی مردم، دسترسی آسان به امکانات آموزشی و ترویجی، تغییر در سبک و

ردیف	ابعاد	موفه‌ها	گوبه‌ها
			شیوه زندگی اجتماعی ساکنان محلی، تقویت نهادهای ملی، استفاده از گویش محلی، تقویت هویت اجتماعی روستا، احساس تعلق به روستا
		انسجام اجتماعی	استفاده از پوشش و لباس محلی، برگزاری مراسم به شیوه‌های سنتی و محلی، تعامل روستاییان با گردشگران و افراد غیر بومی، مشارکت در کارگاه‌های جمعی، مشارکت مالی در امور روستا، رضایت از زندگی در کنار یک‌دیگر، مشارکت با شورا و دهیاری‌ها
		میزان رضایتمندی	میزان رضایتمندی از شغل، میزان رضایتمندی از نحوه تخصیص سرمایه ارسالی مهاجران، میزان رضایتمندی از مسکن و فضای کالبدی، میزان رضایتمندی از کیفیت دسترسی به خدمات زیربنایی و عمومی، میزان رضایتمندی از دسترسی به خدمات پشتیبانی، میزان رضایتمندی از کیفیت خدمات ارتباطی، میزان رضایتمندی از دسترسی به تسهیلات و امکانات رفاهی، میزان رضایتمندی از موقعیت اجتماعی منطقه
۳	نهادی - مدیریتی	آگاهی مدیریتی	نگاه مدیران مبتنی بر فرصت دانستن سرمایه‌های سرمایه گذاری در جهت توسعه منطقه، آگاهی مدیران محلی از نحوه تخصیص منابع، شناخت ظرفیت‌ها و محدودیت‌های اجتماعی، اقتصادی، محیطی موجود در منطقه توسط مدیران مسئول، طراحی سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها مبتنی بر شرایط و مدیریت محلی و منطقه‌ای، توانایی اداره و سازماندهی بلندمدت سازوکارهای مدیریتی در عرصه گوناگون منطقه، توجه بیشتر مدیران به روش‌های نوین توسعه منطقه‌ای و محلی از جمله ارتقای دانش، یادگیری، توسعه اجتماعی و کارآفرینی، ارتباط مناسب و هماهنگی نهادها و سازمان‌های مدیریتی در امور مربوط به توسعه منطقه‌ای
		رویکردهای مدیریتی - نهادی	ایجاد زیر ساخت‌ها و تدابیر لازم در جهت تخصیص صحیح و مناسب سرمایه‌ها، توسعه کارآفرینی و روش‌های ترویجی مناسب در سطح روستاها، افزایش تعداد نهادهای غیر دولتی و محلی در عرصه همکاری و هماهنگی بین مردم در راستای تخصیص بهینه منابع
		بهداشت محیط	مدیریت صحیح پسماند و دفع زباله، تقویت آگاهی‌های محیط زیست مردم، شیوه صحیح کشاورزی و عدم تخریب محیط زیست، دسترسی به فضای سبز، شبکه فاضلاب، کیفیت هوا و منظره
۴	زیست محیطی	تغییرات محیطی	حفظ باقالت و درخت‌زارها، حفظ مناظر زیبای روستایی، اتصال و به هم پیوستگی روستاها، کاهش ازدحام و شلوغی عدم دخل و تصرف در منابع طبیعی، حفظ اراضی کشاورزی
		آگاهی‌های زیست محیطی	استفاده بهینه از زمین، استفاده از کودهای طبیعی، استفاده بهینه از منابع آبی، حفظ پوشش گیاهی منطقه، استفاده بهینه از منابع طبیعی انرژی منطقه، میزان ساخت و ساز کاربری‌ها
		قابلیت‌ها و دسترسی	دسترسی به راه‌های درون و برون منطقه‌ای، دسترسی وسایل حمل و نقل مناسب، دسترسی مناسب به فضای بهداشتی - درمانی، دسترسی مناسب به خدمات مالی و اعتباری، دسترسی مناسب به انواع خدمات رفاهی و آموزشی، دسترسی به مدارس نوساز و با کیفیت، دسترسی آسان و زمان کم کودکان و نوجوانان به مدارس، وجود امکانات ورزشی مناسب، دسترسی آسان به مراکز خرید، دسترسی به کتابخانه، دسترسی به فضاهای عمومی - تفریحی
		سبک معماری و ساخت و ساز	گسترش بافت روستا منطبق با شیب زمین، هماهنگی بین مناطق نوساز و بافت قدیمی روستا، نزدیکی روستا به زمین‌های کشاورزی و طبیعت سبز و زیبا، استفاده از مصالح بومی زیبا در معماری روستا، وجود ساخت و سازهای متناسب با بافت داخلی روستا، استفاده از شیوه‌های معماری سنتی زیبا در تشکیل بافت روستا، وجود کاربری‌های اقامتی و تفریحی مناسب گردشگران روستا، وجود کاربری‌های قدیمی دارای قدمت، وجود کیفیت بالای ابنیه تاریخی در روستا، کیفیت مناسب راه‌های ارتباطی و مسیرهای موجود
		توسعه امکانات و خدمات زیربنایی	سطح بهسازی داخلی روستا، استقرار امکانات خدماتی در روستا، حضور نهادهای اداری - سیاسی در روستا، پوشش فضای سبز روستا، امکانات تفریحی - سرگرمی، امکانات زیربنایی آموزشی روستا، امکانات زیربنایی بهداشت عمومی، دسترسی به خدمات ارتباطی، دسترسی به خدمات کشاورزی

مأخذ: از کیا و کامور (۱۳۹۲)، پورطاهری و نقوی (۱۳۹۱)، حبیبی و همکاران (۱۳۸۹)، حسن زاده و ایزدی جیران (۱۳۸۸)، رکن الدین افتخاری و همکاران (۱۳۸۹)، زندیه و حصار (۱۳۹۱)، صالح‌چوپور و همکاران (۱۳۹۶)، عطایی و همکاران (۱۳۹۵)، قاسملو و همکاران (۱۳۹۶)، کلاتری و همکاران (۱۳۸۸)، غلامرضازاده نوغان (۱۳۹۴)، موسی‌وند و همکاران (۱۳۹۲)، مهدوی و همکاران (۱۳۹۵)، Zeller (2006), Le Tourneau and et al (2015), Le Tourneau and et al (2013), Ahmadi and et al (2014)

۴- یافته‌ها و تحلیل داده

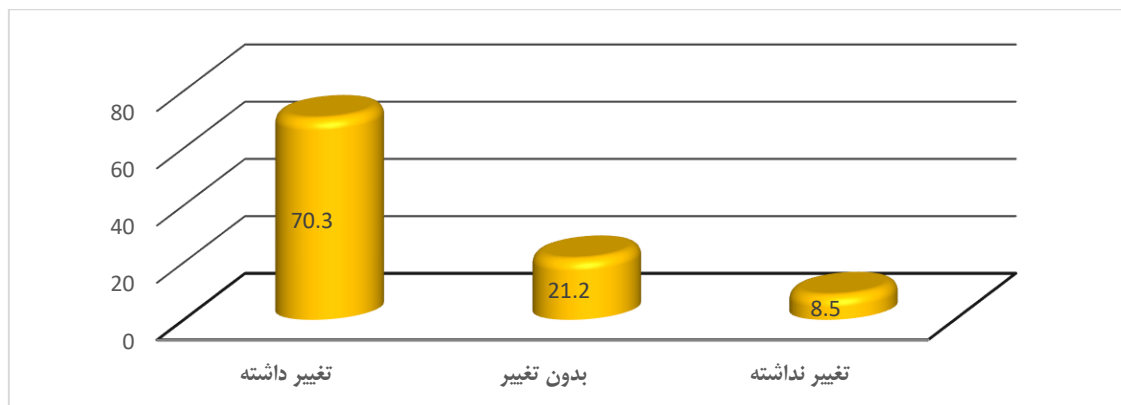
با توجه به پرسشنامه تکمیلی، یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که از تعداد پاسخ‌دهندگان تعداد ۸۴/۱۲ درصد (۳۵۰ نفر) را مردان و ۱۵/۸۸ درصد (۲۷ نفر) را زنان تشکیل داده‌اند. همچنین توزیع فراوانی پاسخگویان براساس سن، مورد بررسی قرار گرفت که، افراد در رده سنی ۴۵-۵۵ سال، بیشترین میزان از پاسخ‌دهندگان را به خود اختصاص داده‌اند (جدول ۶)

جدول ۶ - مشخصات جمعیتی جامعه آماری مورد مطالعه

گروه سنی	درصد	تحصیلات	درصد	شغل	درصد
زیر ۱۸	-	زیر دیپلم	۱۱/۷۱	کشاورز و دامدار	۲۸/۳
۱۸-۲۵	۶/۵۵	دیپلم	۳۷/۹۰	مغازه دار	۱۵/۱
۲۵-۳۵	۲۸/۴۷	لیسانس	۳۶/۱۲	کارمند	۱۳/۸
۳۵-۴۵	۱۰/۹۰	فوق لیسانس	۱۲/۷۴	نانوا	۹/۷
۴۵-۵۵	۳۲/۷۱	دکتر	۱/۵۳	کارگر روز مزد	۱۷/۶
۵۵-۶۵	۱۷/۴۴	-	-	دانشجو	۱۲/۱
۶۵ به بالا	۳/۹۳	-	-	سایر	۳/۳
جمع	۱۰۰	جمع	۱۰۰	جمع	۱۰۰

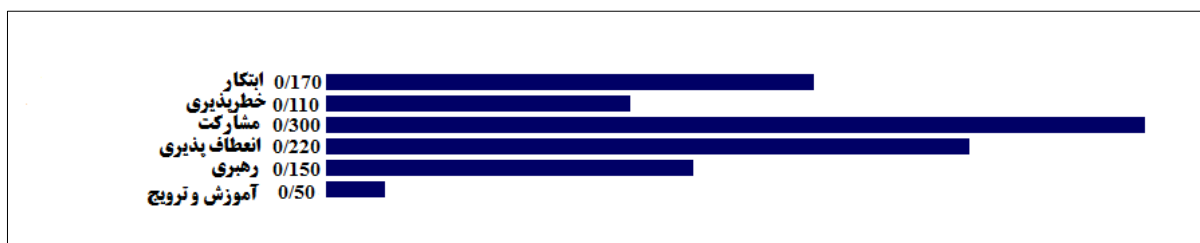
مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

همچنین از کل ۳۷۷ خانوار مورد بررسی، در ۷۰/۳ درصد از خانوارها، سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق را در مناطق روستایی نسبت به ۱۰ سال گذشته افزایش یافته، در ۲۱/۲ درصد از خانوارهای بررسی شده، سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق را در مناطق روستایی در این محدوده زمانی کاهش یافته است (شکل ۵). جمع‌بندی اطلاعات حاصل از پرسشنامه‌های مربوط به خانوارهای مورد مطالعه و بررسی آماری عوامل مطرح مؤید آن است که افزایش میزان سهمیم بودن مردم روستا در امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف (بروز مشکل یا حادثه‌ای برای سایرین)، افزایش تنوع مشاغل و صنایع کوچک در روستا، میزان توانایی مدیران محلی برای هدایت روستا در راستای توسعه روستاهای خلاق، تبلیغات برای جذب ایده‌های خلاق مرتبط با روستا از طریق فضای مجازی و رسانه‌ها، در افزایش سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق را در مناطق روستایی از نظر خانوارهای مورد مطالعه تأثیرگذار بوده‌اند. همچنین محدودیت‌های توسعه ایده‌های خلاقانه در جهت بهبود مشارکتی مردم، نبود روحیه کار جمعی در میان اهالی روستا برای شکل‌گیری روستای خلاق، عدم پذیرش عقاید و ارزش‌های جدید توسط مردم روستا از عوامل مؤثر در کاهش سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق را در مناطق روستایی از نظر خانوارهای مورد مطالعه بوده است.

شکل ۵ - فراوانی خانوارهای روستایی به تفکیک چگونگی تغییر سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق را در مناطق روستایی در مقایسه با ۱۰ سال گذشته (مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱)

جهت تعیین اهمیت نسبی فاکتورهای مؤثر در آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی، مقایسه زوجی شاخص‌های مختلف، بر اساس نظرات کارشناسی گروه‌های تصمیم‌ساز (اساتید دانشگاه و کارشناسان یا مدیران توسعه کشاورزی یا روستایی) انجام گردید. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت با ضریب ۰/۳۰۰ و انعطاف‌پذیری با ضریب ۰/۲۲۰، دارای بیشترین درجه اهمیت و خطرپذیری با ضریب ۰/۱۱۰، ترویج و آموزش با ضریب ۰/۰۵۰، کمترین درجه اهمیت را به خود اختصاص می‌دهند (شکل ۶).

شکل ۶ - وزن‌های حاصل از مقایسه زوجی شاخص‌های مطرح در آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی با استفاده از نرم افزار Expert choice (مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱).

همچنین بررسی وضعیت شاخص‌های مرتبط با آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی در ۳۷۷ خانوار مورد مطالعه نشان می‌دهد که مشارکت با میانگین ۳/۹۴، انعطاف‌پذیری با میانگین ۳/۸۹، دارای بالاترین میانگین و ابعاد خطرپذیری با میانگین ۳/۵۶، آموزش و ترویج با میانگین ۳/۴۷ دارای پایین‌ترین میانگین در سطح خانوارهای مورد مطالعه می‌باشند (جدول ۷).

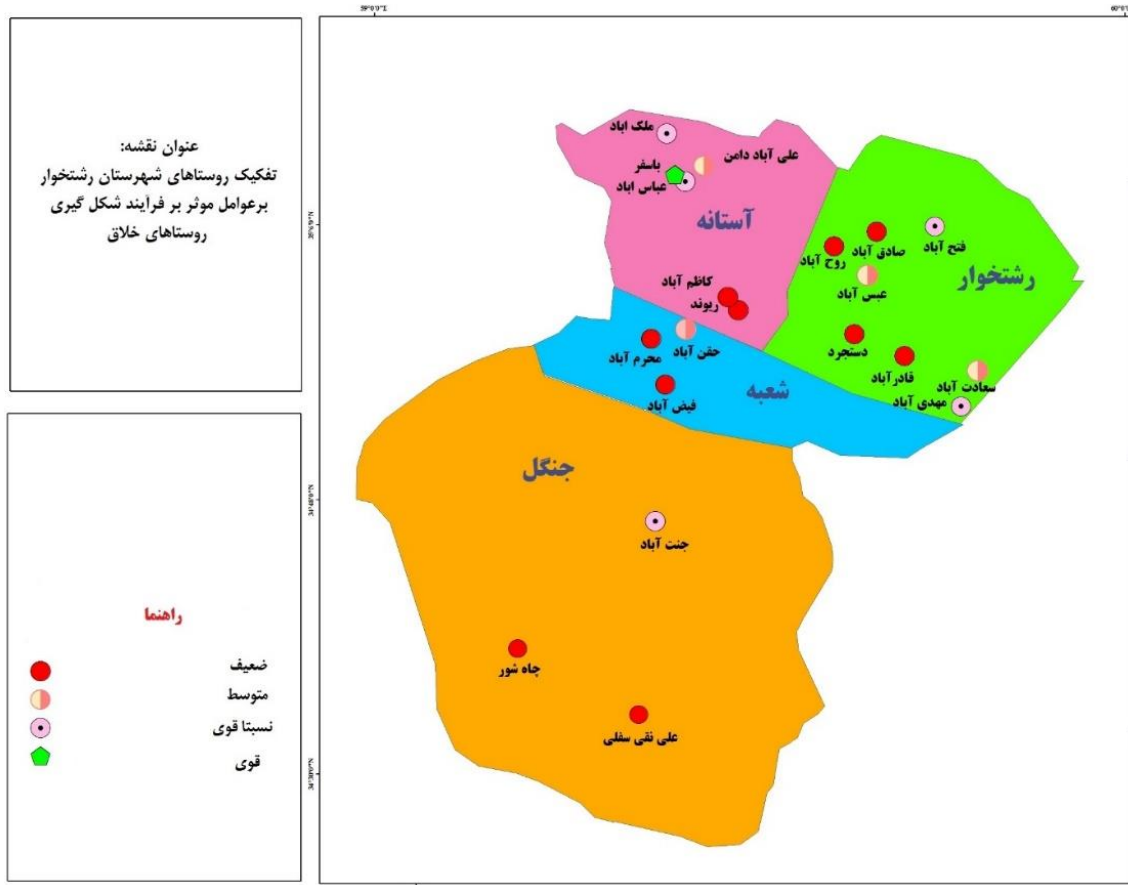
جدول ۷ - وضعیت آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی از دیدگاه خانوارهای مورد مطالعه

ردیف	ابعاد	فراوانی					میانگین	ضریب تغییرات
		کم	خیلی کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد		
۱	ابتکار	۷/۶	۱۱/۵	۴۷/۳	۱۵/۸	۱۷/۷	۳/۷۷	۰/۳۱
۲	انعطاف پذیری	۷	۶/۸	۲۷/۶	۲۹	۲۹/۶	۳/۸۹	۰/۲۹
۳	آموزش و ترویج	۷	۷/۶	۳۶/۹	۳۴/۶	۱۳/۸	۳/۴۷	۰/۲۹
۴	خطرپذیری	۷/۶	۱۰/۱	۳۲/۴	۲۵/۴	۲۴/۵	۳/۵۶	۰/۳۳
۵	رهبری	۱۲/۷	۱۱/۳	۱۲/۷	۳۶/۱	۲۷/۳	۳/۶۱	۰/۳۰۱
۶	مشارکت	۳	۱۳/۵	۱۶/۳	۳۷/۵	۳۲/۴	۳/۹۴	۰/۲۶

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

از سوی دیگر، بر اساس درجه اهمیت شاخص‌های مرتبط با آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در خانوارهای مورد مطالعه، سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در ۳۷۷ خانوار مورد مطالعه محاسبه گردید که نهایتاً میانگین سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در هر یک از روستاهای شهرستان رشتخوار تعیین گردید. بر اساس نتایج حاصل، سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در ۶ روستا از ۲۰ روستای مورد مطالعه، نسبتاً قوی یا قوی، در ۹ روستا نیز ضعیف و سایر روستاها نیز در سطح متوسط مهاجرپذیری است (شکل ۷).

بررسی چگونگی پراکنش روستاهای مورد مطالعه به تفکیک سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در ارتباط با مناطق روستایی مؤید آن است که روستاهای با سطح خلاقیت مناسب عمدتاً در قسمت‌های مرکزی یا جنوبی این دهستان واقع می‌باشند. بررسی وضعیت آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در روستاهای مورد مطالعه نشان می‌دهد که روستای فتح‌آباد، باسفر، عباس‌آباد فرامیشان، جنت‌آباد به دلیل دسترسی به میزان سهمیه بودن مردم روستا در امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی، میزان اتحاد و همدلی مردم روستا در مواقع مختلف (بروز مشکل یا حادثه‌ای برای سایرین)، میزان قدرت نفوذ مدیران محلی در میان مردم روستا، میزان توجه و حمایت مدیران روستا به خلاقیت ساکنان روستا، استفاده از افراد متخصص و دارای مهارت در زمینه‌های مدیریتی، توسعه ایده‌های خلاقانه در جهت بهبود مشارکتی مردم و غیره، از بالاترین سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق و روستاهای صادق‌آباد، ریوند، کاظم‌آباد، محرم‌آباد، علی‌نقی سفلی در محدوده غربی و شمالی شهرستان رشتخوار به دلیل شرایط عدم توجه به محیط زیست، نداشتن امید به آینده مطلوب توسط مردم روستا، استقبال و پذیرش خلاقیت توسط ساکنان محلی از پایین‌ترین سطح آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در بین روستاهای مورد مطالعه برخوردار است.

شکل ۷ - پراکنش روستاها به تفکیک آثار و پیامدهای سکونتگاه های خلاق در محدوده مورد مطالعه (ترسیم: نگارندگان، ۱۴۰۱)

برای بررسی وضعیت سطح توسعه در مناطق روستایی شهرستان رشتخوار از تکنیک مولتی موربا استفاده شده است. بدین منظور ابتدا شاخص های سطح توسعه در مناطق روستایی این شهرستان را با استفاده از روش آنتروپی شانون مورد سنجش و وزن دهی قرار گرفتند. روش آنتروپی شانون از روش های تصمیم گیری چندشاخصه برای محاسبه وزن معیارها است. در نهایت با استفاده از تکنیک مولتی موربا وضعیت سطح توسعه در مناطق روستایی شهرستان رشتخوار با استفاده از این شاخص ها مشخص شد. براساس یافته های جدول شماره (۸)، شاخص اقتصادی با استفاده از تکنیک شانون بیشترین امتیاز (۰/۳۱۴) و شاخص کالبدی کمترین امتیاز (۰/۱۰۲)، به خود اختصاص داده اند.

جدول ۸ - وزن هریک از ابعاد مطرح در توسعه روستایی با استفاده از تکنیک آنتروپی شانون

ردیف	Z	مؤلفه	وزن هر شاخص
۱	+	اقتصادی	۰/۳۱۴
۲	+	زیست محیطی	۰/۱۳۴
۳	-	نهادی - مدیریتی	۰/۲۰۴
۴	+	اجتماعی - فرهنگی	۰/۲۴۶
۵	-	کالبدی	۰/۱۰۲

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۱

مدل مولتی موراً نیز مانند مدل موراً از معیارهای مطلوب و نامطلوب برای رتبه‌بندی گزینه‌ها استفاده می‌کند، بنابراین ماتریس تصمیم‌گیری دارای بعد می‌باشد و نمی‌توان معیارها را با هم مقایسه نمود. از این رو در این مدل، گام مهم و اساسی بعد از تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری؛ نرمالیزه کردن داده‌ها است، تا از این طریق معیارهای ارزیابی بدون بُعد شوند و همچنین همه عناصر ماتریس قابل مقایسه باشد. براین اساس، روستای باسفر با U_i (۰/۷۵۹۲) بهترین وضعیت را از لحاظ ۵ شاخص پژوهش در زمینه سطح توسعه در مناطق روستایی این شهرستان داراست (جدول ۹).

جدول ۹ - نتایج ارزیابی مدل مولتی موراً

رتبه‌بندی گزینه‌ها	زیست محیطی U_i	اقتصادی U_i	نهادی - مدیریتی U_i	اجتماعی - فرهنگی U_i	کالبدی U_i	گزینه‌ها
۶	۶۶/۲۵	۶۶/۸۳	۶۶/۴۱	۶۶/۶۷	۶۴/۷۶	جنت آباد
۱۲	۵۴/۶۲	۵۴/۹۷	۵۴/۷۰	۵۴/۸۰	۵۰/۵۴	چاه شور
۱۷	۴۷/۶۵	۴۷/۹۰	۴۷/۷۲	۴۷/۸۶	۴۷/۴۹	علی نقی سفلی
۱۱	۵۵/۶۴	۵۵/۸۵	۵۵/۷۲	۵۵/۸۰	۵۵/۲۷	حقن آباد
۱۸	۴۴/۳۴	۴۴/۵۹	۴۴/۳۵	۴۴/۴۲	۴۴/۱۲	محرم آباد
۱۶	۴۹/۵۰	۴۹/۶۸	۴۹/۵۵	۴۹/۶۰	۴۹/۱۰	فیض آباد
۸	۶۰/۳۶	۶۰/۹۰	۶۰/۷۱	۶۰/۸۲	۶۰/۱۰	علی آباد دامن
۴	۶۹/۷۳	۷۰/۴۵	۶۹/۸۰	۷۰/۱۰	۶۹/۳۴	ملک آباد
۳	۷۱/۰۵	۷۱/۷۰	۷۱/۲۰	۷۱/۴۵	۷۰/۷۸	عباس آباد
۱	۰/۷۳۷۸	۰/۷۵۹۲	۰/۷۳۸۹	۰/۷۵۶۱	۰/۷۳۵۰	باسفر
۱۵	۵۰/۷۰	۵۰/۹۰	۵۰/۷۵	۵۰/۸۴	۵۰/۵۹	ریوند
۱۴	۵۱/۵۶	۵۱/۷۱	۵۱/۶۰	۵۱/۶۷	۵۱/۲۹	کاظم آباد
۹	۵۸/۴۳	۵۸/۷۰	۵۸/۵۰	۵۸/۶۶	۵۸/۲۴	عبس آباد
۷	۶۴/۱۸	۶۴/۶۹	۶۴/۴۰	۶۴/۵۵	۶۴/۰۱	سعادت آباد
۱۳	۵۲/۵۱	۵۲/۸۸	۵۲/۶۰	۵۲/۷۳	۵۲/۴۱	قادر آباد
۱۹	۴۱/۴۰	۴۱/۵۹	۴۱/۴۶	۴۱/۵۲	۴۱/۳۳	صادق آباد
۵	۶۷/۵۰	۶۷/۱۴	۶۷/۸۲	۶۷/۹۵	۶۷/۲۹	مهدی آباد
۲۰	۳۸/۳۶	۳۸/۶۷	۳۸/۴۴	۳۸/۵۱	۳۸/۱۲	دستجرد
۲	۷۱/۹۷	۷۲/۸۸	۷۲/۱۲	۷۲/۶۵	۷۱/۹۱	فتح آباد
۱۰	۵۶/۳۰	۵۶/۶۴	۵۶/۳۹	۵۶/۵۱	۵۶/۰۵	روح آباد

ماخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۱

پس از آگاهی و شناخت روستاهای شهرستان رشتخوار از نظر وضعیت بررسی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق و بررسی توسعه در سطح مناطق روستایی، برای آزمون رابطه بین این دو متغیر از نظر جهت و شدت رابطه، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج تحقیق موید آن است که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. به گونه‌ای که ضریب همبستگی بین عوامل مؤثر بر فرآیند مؤثر بر شکل‌گیری سکونتگاه‌های خلاق و توسعه در سطح مناطق روستایی ۰/۷۱۰ به دست آمد. که با توجه به مقادیر حاصل، با سطح اطمینان ۹۹ درصد می‌توان گفت که رابطه قوی، مثبت و

مستقیمی وجود دارد (جدول ۱۰). براین اساس، می‌توان اظهار کرد که، هرچه آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در سطح مناطق روستایی بیشتر باشد، روند بهبود توسعه در روستاها افزایش می‌یابد.

جدول ۱۰ - نتیجه آزمون همبستگی پیرسون در بررسی رابطه بین سکونتگاه‌های خلاق و میزان توسعه در مناطق روستایی

توسعه روستایی	روستاهاى خلاق	موارد
۰/۷۱۰	۱	(Correlation Coefficient) ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	-	سطح معناداری (Sig.)
۳۷۷	۳۷۷	تعداد خانوار (N)
۱	۰/۷۱۰	(Correlation Coefficient) ضریب همبستگی
-	۰/۰۰۰	سطح معناداری (Sig.)
۳۷۷	۳۷۷	تعداد خانوار (N)

ماخذ: یافته‌های تحقیق ۱۴۰۱

۵- بحث و فرجام

امروزه خلاقیت در روستاها به موضوعی رقابتی در بین روستاها مختلف بدل شده است و همه روستاها در سراسر دنیا از خلاقیت به مثابه شهرت و برند خود بهره می‌برند. خلاقیت، وسیله‌ای است، برای حفظ هویت فرهنگی و گسترش نشاط اقتصادی و سرزندگی اجتماعی است. تجربه نشان داده است که روستاهای موفق در اقتصاد نوین، روستاهایی هستند که سرمایه‌گذاری بسیاری برای افزایش ظرفیت‌های خود در زمینه خلاقیت در روستاها انجام داده‌اند که این مورد توانسته است توسعه روستایی را برای روستاها در سطح جهانی به ارمغان آورد. با این حال، موضوع بسیار مهم برای کشورهای جهان سوم، رسیدن به مراحل مناسب و چشم‌گیری از توسعه است که توسعه روستایی به عنوان ویترنی باید برای کشورهای جهان سوم مدنظر باشد. با این حال، خلاقیت در سکونتگاه‌های روستایی می‌تواند توسعه را از نوع پایدار برای روستا در سطح کشور رقم بزند. بر این اساس، پژوهش حاضر که با هدف بررسی آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در مناطق روستایی انجام گردیده است، که در نوع خود در مقایسه با مطالعات مشابه در ارتباط خلاقیت در روستاها قابل توجه می‌باشد. از نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری تحقیق می‌توان استنباط نمود که با افزایش تأثیر گذاری آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در روستاهای شهرستان رشت‌خوار، میزان توسعه روستایی در محدوده مورد مطالعه بهبود می‌یابد. در واقع، نتایج این تحقیق، همسو با یافته‌های پژوهشی جهانتیغ و همکاران (۱۴۰۰) می‌باشد که معتقد است عامل خلاقیت با ضریب اثر (۰/۹۷ درصد) پایداری روستایی را تبیین می‌کند.

نتایج این بررسی نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت براساس نظرات کارشناسان تصمیم‌ساز از بیشترین درجه اهمیت برخوردار است که این بعد توانسته است تأثیر فوق العاده چشم‌گیری در آثار و پیامدهای روستاهای خلاق ایفا کند. از این رو نتایج این تحقیق، همسو با یافته‌های پژوهشی حجاریان (۱۴۰۰) می‌باشد که معتقد است از بین مولفه‌های چهارگانه روستاهای خلاق، معیار مشارکت تأثیرگذارترین معیار بوده است.

نتایج حاصل از رتبه بندی ابعاد مختلف براساس روش آنتروپی شانون مرتبط با سطح توسعه روستایی در روستاهای مورد مطالعه در ابعاد اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی نشان می‌دهد که شاخص‌های رضایت از وضعیت درآمدی، امید به

آینده شغلی، امکان پس‌انداز، میزان بازدهی محصولات کشاورزی در بعد اقتصادی و شاخص‌های کاهش مهاجرت‌های روستایی، میزان رضایتمندی از شغل، احساس تعلق مکانی به محیط زندگی و اجتماع مادری، افزایش سطح تحصیلات و سواد خانوارهای روستایی، مشارکت در کارگاه‌های جمعی در بعد اجتماعی - فرهنگی به ترتیب بیشترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در بعد کالبدی مولفه‌های گسترش بافت روستا منطبق با شیب زمین، وجود کیفیت بالای ابنیه تاریخی در روستا به ترتیب کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند. از این رو، می‌توان به این نتیجه رسید که آثار و پیامدهای خلاق می‌تواند نقش بسیار قابل چشم‌گیری در توسعه روستایی در ابعاد اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی داشته باشد. به هر حال، بر اساس جمع‌بندی نتایج حاصل از پرسشنامه‌های خانوار (نظرات سرپرستان خانوارهای مورد مطالعه یا همسران آن‌ها)، توجه به موارد زیر در جهت ارتقاء آثار و پیامدهای سکونتگاه‌های خلاق در بهبود میزان توسعه روستایی ضروری می‌باشد:

- ❖ امروزه توانمندی خانوارهای روستایی می‌تواند نقشی مثر ثمر در شکل‌گیری روستاهای خلاق بازی کند. چرا که هرچه خانوارهای روستایی در سطح روستاها توانمندتر باشند توسعه روستایی برای روستاها پایدارتر خواهد بود. این مورد را می‌توان در روستاهای باسفر، فتح‌آباد، جنت‌آباد مشاهده کرد که توسعه روستایی در این روستاها از پایداری برخوردار بود.
- ❖ نبود مدیران روستایی با انگیزه و خلاق می‌تواند توسعه روستایی را با روند کندی مواجه سازد. این مورد را می‌توان در سطح روستاهای دهستان رشتخوار (صادق‌آباد، ریوند، کاظم‌آباد) مشاهده کرد.
- ❖ ابتکار و انعطاف‌پذیری دو ویژگی مناسب برای بهبود خلاقیت در سطح روستاهای شهرستان رشتخوار هستند که متأسفانه این مورد در روستاهایی همچون دستجرد، محرم‌آباد و چاه‌شور در نظر گرفته نشده بود.
- ❖ هماهنگی بین مناطق نوساز و بافت قدیمی روستا، استفاده از مصالح بومی زیبا در معماری روستا، استفاده از شیوه‌های معماری سنتی زیبا در تشکیل بافت روستا، وجود کاربری‌های اقامتی و تفریحی مناسب گردشگران روستا، می‌تواند به جذب گردشگر کمک قابل‌شایانی بکند و گردشگری خلاق را در این منطبق رونق ببخشد.
- ❖ توسعه زیرساخت‌های هنری و فرهنگی به عنوان راهبرد اصلی روستاها برای تبدیل شدن به روستایی خلاق در سطح روستاهای شهرستان رشتخوار

۶- منابع

- ابریشمی، حمید، بیدرام، رسول، ماجد، وحید و بخشایش، الهام (۱۳۹۸). امکان‌سنجی توسعه پایدار روستایی از طریق توسعه صنایع خلاق (مطالعه موردی: صنایع دستی روستاهای منتخب استان اصفهان). *روستا و توسعه*، ۲۲(۸۸)، ۵۱-۶۹.
- <https://doi.org/10.30490/rvt.2020.289507.1069>
- ازکیا، مصطفی و کامور، نجمه (۱۳۹۲). توسعه پایدار گردشگری روستایی در روستای چاشم شهرستان مهدی شهر، *مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، ۵(۳)، ۱۰۷-۱۲۲. *مطالعات توسعه اجتماعی ایران - فهرست مقالات* (srbiau.ac.ir)
- پورطاهری، مهدی و نقوی، محمدرضا (۱۳۹۱). توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی با رویکرد توسعه پایدار (مفاهیم، نظریه‌ها، راهبردها). *مسکن و محیط روستا*، ۳۱(۱۳۷)، ۵۳-۷۰. <http://jhre.ir/article-1-329-fa.html>
- پوراحمد، حمد، حمیدی، اکبر، فرهادی، ابراهیم و حسین‌پور، مهدی (۱۳۹۵). ارزیابی چالش‌ها و فرصت‌های ایجاد شهرخلاق در مناطق آزاد تجاری (مطالعه موردی: منطقه آزاد تجاری ارس). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۱(۳۷)، ۱-۱۸. *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی - فهرست مقالات* (iau.ir)

- حجاریان، احمد (۱۴۰۰). ارزیابی الگوی علی مولفه‌های مؤثر بر روستای خلاق با استفاده از تکنیک دیمتل فازی. توسعه محلی (روستایی) - شهری، ۱۳(۱)، ۱۷۳-۱۹۶. <https://doi.org/10.22059/jrd.2021.323853.668651>
- حبیبی، محسن، بارول، شیرین، خجسته، مریم و نگهداری کیا، پریا (۱۳۸۹). طراحی روستایی، مشارکت و توسعه پایدار. مسکن و محیط روستا، ۲۹(۱۳۲)، ۳-۱۶. <http://jhre.ir/article-1-21-fa.html>
- حسن‌زاده، داوود و ایزدی جیران، اصغر (۱۳۸۸). بررسی جایگاه توسعه پایدار در اجتماعات روستایی ایران. فصلنامه علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۷(۳۶)، ۲۷-۵۵. https://jnoe.ut.ac.ir/issue_2062_3745.html
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۴). مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران. چاپ سوم، تهران، انتشارات قومس.
- راست قلم، مهدی، صیدایی، سید اسکندر و نوری، سید هدایت الله (۱۳۹۵). تعیین پیشران‌های کلیدی رهیافت روستای خلاق با استفاده از نرم افزار میک میک، مک، پژوهش‌های روستایی، ۷(۲)، ۳۱۹-۳۲۹. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20087373.1395.7.2.4.7>
- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، مهدوی، داوود، پورطاهری، مهدی (۱۳۸۹). فرآیند بومی سازی شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی ایران، پژوهش‌های روستایی، ۱(۴)، ۱-۴۱. https://jrur.ut.ac.ir/issue_2168_2268.html
- زند، مهدی و حصاری، پدram (۱۳۹۱). تداوم معماری مسکن روستایی با انگیزه توسعه پایدار روستایی. مسکن و محیط روستا، ۳۱(۱۳۸)، ۷۲-۶۳. <http://jhre.ir/article-1-166-fa.html>
- صالح‌پور، شمسی، اسماعیل‌زاده، حسن و کریمی، خدیجه (۱۳۹۶). تاثیرات متقابل توسعه پایدار گردشگری با توسعه پایدار اجتماعات محلی (مطالعه موردی: شهرستان نقده). فضای گردشگری، ۶(۲۱)، ۴۱-۶۱. https://gits.malayer.iau.ir/issue_113522_113523.html
- عطایی، پوریا، نوروزی، آرش و مراد حاصلی، سمیه (۱۳۹۵). تحلیل مطالعات اجتماعی تشکیل انجمن‌های آب‌بران در روستایی توسعه پایدار (مطالعه موردی: شبکه آبیاری و زهکشی دشت فیروزآباد، استان فارس). اولین همایش ملی با رویکرد نوین در برنامه‌ریزی و توسعه پایدار منطقه‌ای، <https://elmnet.ir/vslg?url=https%3A%2F%2Fcivilica.com%2Fdoc%2F571816%2F&type>
- عینالی، جمشید، محمدی‌یگانه، بهروز و قاسملو، حسن (۱۳۹۸). نقش گردشگری خلاق در توسعه پایدار مناطق روستایی (مطالعه موردی: روستاهای تاریخی - فرهنگی شمال غرب کشور). پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، ۸(۲)، ۱۹-۳۹. <https://doi.org/10.22067/jrrp.v8i2.67441>
- غلامرضا زاده نوغان، ظفر، دانشور کاخکی، فاطمه، صبوچی، محمود و صابونی، محمود (۱۳۹۴). مدل سازی گردشگری روستایی با تاکید بر شاخص‌های توسعه پایدار روستایی. پایان نامه کارشناسی ارشد گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه فردوسی.
- قربانی، رسول، حسین ابادی، سعید و طورانی، علی (۱۳۹۲). شهرهای خلاق، رویکرد فرهنگی در توسعه شهری. مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، ۳(۱۱)، ۱۸-۱. https://jargs.hsu.ac.ir/issue_22123_22121.html
- قاسملو، حسن، عینالی، جمشید و محمدی‌یگانه، بهروز (۱۳۹۶). نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی با رویکرد گردشگری خلاق (مطالعه موردی: روستای تاریخی - فرهنگی شمال غرب کشور). پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی - گرایش برنامه‌ریزی کالبدی، دانشگاه زنجان. <https://elmnet.ir/doc/11191323-31091>
- کلامی، مریم و حسینی، سید شهرام (۱۳۹۶). روستای خلاق، رویکردی نو در استفاده از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های موجود روستا جهت احیای آن (نمونه موردی: روستای خوبین). اولین همایش اندیشه‌ها و فناوری‌های نوین در علوم جغرافیایی. <https://civilica.com/doc/679492>
- کلاته، امیر (۱۳۸۸). مبانی خلاقیت و نوآوری در سازمان. بصیرت و تربیت اسلامی، ۶(۱۳)، ۳۹-۶۶. http://init.jrl.police.ir/issue_1803_1804.html
- کلانتری، خلیل، اسدی، علی و چوبچیان، شهلا (۱۳۸۸). تدوین و اعتبارسنجی شاخص‌های توسعه پایدار مناطق روستایی. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، دانشگاه اصفهان، ۱(۲)، ۵۶-۶۹. https://urs.ui.ac.ir/issue_3692_3693.html
- موسی‌وند، جعفر، محمودی، سید مهدی و چراغی، رامین (۱۳۹۲). توسعه گردشگری روستایی در راستای توسعه پایدار (مطالعه موردی: روستای سوریه، شهرستان بائه). فضای گردشگری، ۲(۸)، ۸۱-۹۷. https://gits.malayer.iau.ir/issue_112129_112130.html

- مه‌دوی، داوود، رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و سجاسی قیداری، حمدالله (۱۳۹۵). طراحی راهبردهای توسعه پایدار گردشگری روستاهای تاریخی - فرهنگی ایران، *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۰(۵۶)، ۷۵-۱۰۰.
https://journals.tabrizu.ac.ir/issue_137_787.html
- موسوی، میرنجف (۱۳۹۳). رتبه‌بندی محلات شهر سردشت از نظر حرکت به سوی خلاقیت با تاکید بر تحقق شهر خلاق با استفاده از تاپسیس و ANP. *جغرافیا و آمایش شهری - منطقه‌ای*، ۴(۱۰)، ۱۹-۳۸.
<https://doi.org/10.22111/gaij.2014.1476>
- مختاری ملک‌آبادی، رضا، مرصوصی، نفیسه، علی‌اکبری، اسماعیل و امینی، داوود (۱۳۹۴). شاخص‌های بومی شهر خلاق با رویکرد ایرانی اسلامی، *انجمن جغرافیای ایران*، ۱۳(۴۷)، ۱۶۱-۱۷۷.
<https://sid.ir/paper/150457/fa>
- Ari, A. R., Fatmawati, F., & Raharti, R. (2022). micro, small and medium enterprise development strategy (msme) based on creative economy in panggungharjo village, yogyakarta. *prosiding fakultas ekonomi dan bisnis universitas dharmawangsa*, 1(1), 38-45.
<https://proceeding.dharmawangsa.ac.id/index.php/PFEB/article/view/35>
- Ardhala, A. D., Santoso, E. B., and Sulistyarso, H. (2016). Influence Factors on the Development of Creative Industry as Tourism Destination, *Social and Behavioral Sciences*, 227, 671-679.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.06.131>
- Anwar mchenry, J. (2011) Rural Empowerment through Hearts? The role of thearts in civic and social participation in the Mid-West Region of Western Australia. *Journal of Rural Studies* 27 (3), 245-253. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2011.03.001>
- Anderson, L. (2010). Magic Light, Silver City: The Business of Culture in Broken Hill. *Aust. Geogr.* 41 (1), 71-85. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00049180903535584>
- Ahmadi, A., Niknam, S. & Ghadermarzi, H. (2014). The Evaluation and Analysis of Physical Development's Indicators in Rural Settlements with an Emphasis on Sustainable Development Approach; Case Study: Villages Surrounding the City of Sanandaj, Iran. *Switzerland Research Park Journal*, 103(1), 624-637. <https://scholar.google.com/scholar?>
- Bosworth, G. (2008). Entrepreneurial in-migrants and economic development in rural England. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 6(3), 355-369. <https://www.inderscienceonline.com/doi/abs/10.1504/IJESB.2008.019132>
- Can, D. and Ngo, V. (2017). Building "Creative Tourism" In Duong Lam Ancient Village. *International Journal of Management and Applied Science*, 3 (7), 79-83. <https://scholar.google.com/scholar?>
- Citation: Verdini, G. (2021), Creative-led strategies for peripheral settlements and theuneasy transition towards sustainability, *International Planning Studies, Ahead of print*, DOI:10.1080/13563475.2020.1779043
- Cooke, P. And Lazeretti, L., (2008) *Creative Cities, Cultural Clusters and Local Economic Development*, Cheltenham, UK; Northampton, Ma: Edward Elgar, P62. <https://econpapers.repec.org/bookchap/elgeebok/12738.htm>
- Dcms Creative Industries Task Force (1998). *Creative Industries: Mapping Document*. Dcms, London. <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-mapping-documents-1998>
- Herlina, H., & Harianto, B. T. (2021). Finding the Characteristics of Creative People in Developing Villages for the Foundation of Creative Industry. *Ekulilibrium: Jurnal Ilmiah Bidang Ilmu Ekonomi*, 16(1), 64-84. <http://oipas.sentraiki.umpo.ac.id/index.php/ekulilibrium/article/view/3269>
- Kamarudin, K. H., Untari, R. and Ngah, I. (2018). Development of Creative Village and Rural Entrepreneurship in Malaysia and Indonesia: An Exploratory Study. *Rural Research & Planning Group International Conference 2018*, At Denpasar, Bali. https://www.academia.edu/37023043/Development_of_Creative_Village_and_Rural_Entrepreneurship_in_Malaysia_and_Indonesia_9th_International_Conference_Rural_Research_and_Planning_Group_5_7_July_Bali_Indonesia

- Kazana, V., Kazaklis, A. (2009). Exploring Quality of Life Concerns in the Context of Sustainable Rural. <https://doi.org/10.1007/s11205-004-6165-9>
- Le Tourneau, F., Marchand, G., Greissing, A., Nasuti, S., Droulers, M., Bursztyn, M., Le 'Na, P. And Dubreuil, V. (2013). Assessing the Impacts of Sustainable Development Projects in the Amazon: *The Duramaz Experiment. Sustain Sci*, 8, 199–212. <https://doi.org/10.1098/rstb.2012.0475>
- Mcgranahan, D.A., Wojan, T.R., (2007). Recasting the Creative Class to Examine Growth Processes in Rural and Urban Counties. *Reg. Stud.* 41 (2), 197- 216. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00343400600928285>
- Mcgranahan, D.A., Wojan, T.R., Lambert, D.M. (2011). the Rural Growth Trifecta: Outdoor Amenities, *Creative Class and Entrepreneurial Context. J. Econ. Geogr.* 1, 529- 557. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbq007>
- Peng, K., and Yang, Y., (2013), An Exploratory Study on Creative City From the Citizen's Point of View, *IJCCI*. 1(1), 1-20. <http://www.ijcci.net/index.php?>
- Romein, A., and Trip, J, (2010), Key Elements of Creative City Development: An Assessment of Local Policies in Amsterdam and Rotterdam, Delft University of Technology, OTB Research Institute for Housing, *Urban and Mobility Studies, Jaffalaan 9, Delft, the Netherlands.* <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?64ea9115f856cea681654ede15451c209546e42>
- Thomas, N.J., Harvey, D.C. And Hawkins, H. (2013). Crafting the Region: Creative Industries and Practices of Regional Space. *Regional Studies* 47 (1), 75–88. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.709931>
- Townsend, L., Wallace, C., Fairhurst, G., and Anderson, A. (2017). Broadband and the Creative Industries in Rural Scotland. *Journal of Rural Studies.* 54, 451-458. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.09.001>
- Wahana, H. D., Ilham, M., Kusworo, K., Mansyur, M., & Maryani, D. (2022). The Effect of Quintuple Helix in Increasing Creativity and Innovation to Competitive Advantage the Creative Village in Bandung Municipality West Jawa Province. *Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences*, 5(1), 3123-3133. <https://bircu-journal.com/index.php/birci/article/view/3961>
- Zeller, M. (2006) *Rural Development Theory and Policy*. Germany: University of Hohenheim. <https://entwicklungspolitik.uni-hohenheim.de/en/prof-zeller>

